

SVJETA listu: U pretplati za čitavu god. K 86.—, za polugodište K 48.—, tromjesečno K 30.—, mjesечно K 8.60, u maloprodaji 12 fil. pojedini broj. OGLAŠI primaju se uopravi lista trg. Cuszoza 1

HRVATSKI LIST

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli trg. Cuszoza 1. Uredništvo: Slišanska ulica br. 24. — Odgovorni urednik JOSEF HAIN u Puli. — Rukopisi se ne vraćaju.

Izlazi svaki dan u 5 sati ujutro.

godina IV.

U Puli, nedjelja 6. siječnja 1918.

Broj 398

MIRKO MORSKY:

Moramo li propasti?

Osvrnemo li se malo na našu prošlost, malo nalazimo u njoj svijetlih, a još manje radosnih događaja. Cijelo vrijeme našeg boravka u današnjoj domovini ispunjeno je međusobnim bojama između pojedinih plemena našeg naroda, koje je svako nastojalo, da narine svoju vladu, svoju kulturu i svoje ime drugomu. I sva tragika naše povijesti sastoji se baš u tome, da nije nikada uspjelo jednomu plemenu, da posvema nadjača sva ona druga, i da njima zavlada. Jedno je vrijeme bilo silnije ono pleme, koje se nazivalo Hrvatima ili Dalmatincima, na to su ojačali Bosanci, pa onda opet Srbi ili Bugari. Kad bi Bugarinu Simeonu bilo uspjelo, da potuče Tomislava i da zavlada nad Hrvatima, mi bismo danas bili slobodni i ujedinjeni, i ako se možda ne bismo ni nazivali Hrvatima, a niti Srbima, bili bismo svi Bugari. Ali sudbina je htjela, da je Tomislav pobijedio i tako opet on nastojao, da zavlada svim zemljama, gdje su već onda prebivala sva jugoslavenska plemena, i da im nametne svoje ime. Kad je kasnije Dušan Silni nastojao, da sva jugoslavenska plemena ujedinji i da im nadjene srpsko ime, opet je sudbina htjela, da on ne ostavi vrijednoga potomka, koji bi se svom onom odlučnošću, fanatičkim uvjerenjem i možda imperijalističkim nacrtima bacilo blo na to. I Simeon i Dušan Silni i Tomislav, svi su oni gojili istu želju, i radili za jedan te isti cilj. Načelo je sve trojice bilo: zavladatai nad svim ovim plemenima i ujediniti ih u jednu jaku i moguću državu, samo što je jedan od njih htio da sve pobugari, drugi da sve posrbi, a treći da sve pohrvati. I neuspjeh je svakog ovog pojedinca značio životnu katastrofu za cjelokupni naš narod, koji se još i dan danas nazivlje Bugarinima, Srbima, Hrvatima i Slovencima.

I stanje, koje je bilo pred tisuću godina, regbi da je bilo za posvećanije ujedinjenje svih ovih plemena mnogo povoljnije, negoli je danas, i možda će još i stoljeća proći, prije nego budu sva, velim sva, plemena složna, a i dozrela za narodno ujedinjenje. Sva će ova plemena proći još mnogim kušnjama, možda i novim međusobnim bratoubilačkim ratovima prije negoli im sine sveto sunce svijetla, i prije negoli upoznaju, da njihovi strančarski i separatistički putevi vode u propast. Jer sve dok se bude Srbini osvećivao Bugarinu za njegovu izdajstva, i dok bude Bugarin nastojao, da opet plati Srbini za njegovu zahiptne napadaje, ili obratno, sve dok bude Hrvat nazivao Srbina „svojim najvećim i krvinim neprijateljem“, kako to još i dandanas čine prave i čiste hrvatske novine, a dok bude Srbini opet vidlo u Hrvatima nešto nižeg i nesposobnijeg, negoli je on sam, bit će nesloge, bit će prepiraka, bit će mržnje i bit će ropstva.

Danas svakako, a ni u najbliže doba iza rata, teško je pomisliti, da će se sva ta jugoslavenska plemena ujediniti. Mi možemo izaći iz ovog rata još silniji, negoli smo pred njim bili, jer ćemo izaći osakaćeni i polumrtvi. Mi možemo i nadalje ostati rascijepkani, jer pravi je zbiljski život dandanas našalost daleko od onih velikih i spasonosnih misli.

A da ipak ne ostanemo razočarani pred onim, čemu smo se od svjetskog rata nadali, a što nam je pak taj rat uistinu donio, moramo istaknuti, da je rat imao za nas tu posljedicu, da nam omogućuje i kulturno i političko zbliženje, ujedinjenje i oslobodjenje barem svih onih ogranaka jugoslavenskog naroda, od kojih je svaki tako dozreo, da napokon uvidja, e nam jedino u međusobnom zbliženju i odricanju se svih onih suvišnih zahtjeva leži spas.

Ti su ogranci slovenski, hrvatski i srpski dio našega naroda. Da su Slovenci uistinu za to, i da oni istinski i rade oko ostvarenja tih nacrti, vidi se već iz izjava mnogobrojnih slovenskih općina, svećenstva, njihovog kneza-biskupa, koji je sam blagoslovio taj spasonosni rad. Vidi se nadalje, da si nije u tom složna samo inteligencija, nego i sve narodne jedinice, svi radnici, seljaci, građani, vojnici pa i žene. Slovenski je dio našeg naroda danas dakle složan i jedinstven, to je i prvo slavensko pleme na jugu, koje pokazuje, da je dozrelo, da je prešlo onu fazu međusobnog nesklada i nesuglasica i da istinski teži za ujedinjenjem.

Medju Hrvatima, dakle u drugom dijelu

jugoslavenskog naroda, nastaje sada ono prelazno doba međusobnih polemika, strančarskih bojeva, koje će, čvrsto se nadamo, svršiti pobjedom naravnoga razvitka. Koncentracija je narodne snage u punome jeku i dovesti će do sigurnoga uspjeha. Kod nas doduše, ne može se kazati, da je već posvema propala i ako je već preživjela protunarodna, nedemokratska i nedosljedna struja, koja se sama nazivlje a i ponosi frankovačkim imenom. Ta struja trubi još i danas u rog svojega, i jedino svojega čistoga hrvatstva, koje propovijeda i tumači sad na jedan a sad na drugi način. I ako ovi gube sve to više od svog upliva, i svaki pametniji, prosvjetljeniji, pošteniji i savjesniji čovjek ne vjeruje više u ostvarenje njihovog čisto hrvatskog programa, koji bi imao da nadodje iz neba, ipak su oni još znatna rana na hrvatskom tijelu i oskvrnjujuća ljaga pred cijelim svijetom. Mi već osam stotina godina hoćemo da liječimo naše rane onako, kako oni to još i dandanas žele: pouzdanjem, vjernošću, ođanošću, pokorašću, ali sve to vrijeme uzalud čekamo, da nam dadu to, što nas ide. Još smo i danas tako plitki, da si sami ne znademo nikakove pomoći, do li čekanja i ufanja. To su doduše lijepe kriljeposti, ali danas ne vode k ničemu.

Jedino pošten i savjestan rad, bez one sitne strančarske plitkoće, bez međusobnog zavjđanja, bez natjecanja za osobnim interesom, pa makar i na štetu drugoga, pravilna organizacija naroda širenjem prosvjete i budjenjem uspavanlih, to je jedini put, koji vodi do uspjeha.

I zdraviji je dio hrvatske narodne inteligencije udario tim putem. Složnim radom uz podupiranje i Slovenaca i Srba pokreću se novine, uređuju se društva, organizuje se rad. Vrije i medju inteligencijom i medju narodom. Stranka, koja, barem po imenu, vlada hrvatsko-srpskom zemljom, ili kako je nazivljemo Banovinom, ta još stoji i čeka. To je također jedan zlokoban udes vremena, da vodeća stranka u Hrvatskoj mora ili hoće, a možda i mora i hoće, da drži zatvorena usta. Otvoreno se proti jugoslavenskoj ideji nije izjavila, a već i samo njezino ime i njezin dosadašnji rad dokazuje, da ona ne samo nije proti jugoslavenskoj misli, nego da se i sama gorljivo nekada za nju zauzimala. Danas se pak drži koalicija rezervirano, ali ne može ni ona sama posvjedočiti, da je njezino stanovište posvema opravdano. Na nju pokazuje prstom nekoliko raznih struja, koje još stoje neodlučno, a sami neprijatelji jugoslavenske misli vele, da ta misao nije izražaj čitavog naroda, kad je ni najveća jugoslavenska stranka nije još otvoreno prigrlila.

Doduše sva glasila — pa i ona srpsko-hrvatske koalicije — koja u jugoslavenskim zemljama izlaze, izuzevši Šušteršič-frankovačko-štadlerski trifolium, prate s najvećim simpatijama tu ideju i živim radom nastoje, da je i medju narodom rašire.

Nova glasila, starčevićanska „Hrvatska Država“, „Glas Slovenaca, Hrvata i Srba“ pa i prijašnja „Sloboda“ i sadašnja „Pravda“ zauzimala su se za ostvarenje te ideje. Jer ideja, za koju smo se uvjerali, da je dobra i da je provediva, ostaje još uvijek samo ideja, sve dok nije provedena u život. Hrvatska štampa, ta piše, debatira, polemizira, jer to je napokon i njezino zvanje i njezin zanat, ali koliko se od tih raznih gesla i načela provelo do sada u život, ne može se kazati. Sve za slogu, sve za ujedinjenje, sve za međusobnu uzajamnost, ali mjesto uzajamnosti dolaze cijepkanja, dolaze pojedinci, koji opet imaju vlastite nacrti, pa se sve te različite misli bace na papir, samo nek se štampa.

Češki narod, koji nam mora biti danas uzorom organizacije sveukupne narodne snage, stoji danas čvrsto, kao jedan muž, neustrašivo, sa stalnim uvjerenjem u pobjedu svojih ideala. I najzadnji češki seljak iz zakutnog moravskog seoca ima danas misli sredjenije od mnogih naših političara. Ovih je dana savzao predsjednik češkog saveza Stanek sve češke članove gospodske kuće, sve češke državne zastupnike, te zastupnike na češkom i moravskom saboru na izvanredni sastanak u Pragu, koji se ima održati baš danas, dne 6. siječnja, i gdje će ti narodni vodje zauzeti u ime naroda stanovište prema mirovnim pregovorima.

Pomislimo li sada, da jedan Slovenac, pa makar dr. Korošec, predsjednik jugoslavanskog kluba, ili, recimo, hrvatski ban, ili bilo koji ugledni Hrvat ili Srbin pozove na takav sastanak sve jugoslavenske vodeće ljude, koliko bi se njih

pozivu mu odazvalo. Našlo bi se isprika, prešlo bi se preko toga, kaošto se prelazi preko svake dnevne sitnice, i mi bismo sjajno posvjedočili svoju nesposobnost.

A ipak naš jugoslavenski narod nije nipošto nesposobniji od Čeha. Naš je narod zaostao civilizacijom ali prirodna je nadarenost u njega ipak možda i veća nego li u ostalih Slavena. Treba jedino tu prirodnu sposobnost znati upotrebiti, organizovati, i ona će donijeti sjajnoga uspjeha. Dokazali smo, kako znademo junački ali i ropski služiti drugome, bezobzirnom točnošću pokoravati se tuđoj volji, zašto se dakle ne bismo jednom i sami sebi pokoravali i izgubili sve ono, što svaki imade suvišnoga u sebi, pa jedinstveno udarili odredjenim putem za jasnim ciljem.

I onda tek moći ćemo na pitanje: zar moramo propasti, odgovoriti, ne moramo, ne smijemo i ne ćemo propasti.

Treći dio jugoslavenskog naroda, od kojeg se opet veći dio nalazio prije rata izvan monarhije, sačinjavaju Srbi. O njima je danas veoma škakljivo pisati jasno. Nije još niti poznato, hoće li dosadašnja Srbija ostati i iza rata slobodnom kraljevinom ili ne će. Onakova, kakva je bila prije rata, stalno je, da više ne bude, a niti srpski političari, srpski narod, pa ni srpska vlada to ne žele. Dokazom je toga poznati krfski ugovor, koji je sklopio Pašić u ime srpske vlade sa jugoslavenskim emigrantima, dotično s predsjednikom jugoslavenskog odbora u inozemstvu, Trumbičem. Govorkalo se dalje, da je iza skopljavanja tog ugovora bila gozba u Solunu, priredjena od srpskog kraljevića Aleksandra, na kojoj da je bio također Istranin dr. Trinajstić.

Iz svega se toga dakle vidi, da je jugoslavensko pitanje od najveće važnosti i za sadašnju srpsku vladu, koja se je požurila, da sklopi s jugoslavenskim emigrantima ugovor, da ima tako na mirovnim pregovorima bar nekakav dokument u svojim rukama, s kojim može onda zahtijevati ispunjenje svojih nastojanja.

Tok jugoslavenske politike u ovoj državi nije medjutim ni u kakvom savezu s jugoslavenskim emigrantima, ni sa srpskom vladom a niti s krfskim ugovorom.

Naši su zahtjevi po ujedinjenju prirodnom posljedicom naše srodnosti, naših zajedničkih ciljeva i zajedničkih potreba. Veliki je Čeh Palacky kazao god. 1852, kad su se Slovaci bili odijelili od Čeha i proglasili svoj posebni jezik (izmedju češkog i slovačkog narječja nije ni tolika razlika, kolika je izmedju istarskog i bosanskog): Ne značimo li mi bez Slovaka mnogo, Slovaci bez nas ne znače ništa. Toga si i mi moramo biti danas u potpunoj mjeri svijesni. Puštamo li, da jedan naš narodni ogranak, pa bio to srpski, hrvatski ili slovenski, gine u tuđjinskim rukama, da mu gospodari tuđjinac, i da ga neprijatelj potudjuje, počinjamo samoubojstvo na našem vlastitom narodnom tijelu, što ćemo kasnije duboko osjetiti, a da to ne bude prekasno, treba da se muževno ganemo.

Slovenski, hrvatski i srpski dio našeg naroda stoji danas na stanovištu narodnoga ujedinjenja. I svi ti dijelovi jednog velikog, silnog, zdravog i sposobnog naroda čekaju na svoje uskrsnuće. Očekuju spas od svojih vodja, koji su bili izabrani ili su se sami osobnom spretnošću uspjeli na ona vodeća mjesta. Veliki moralni grijeh bi bi bio i sramota za cijeli narod, kad ti vodje ne bi danas, kad se odlučuje o našoj narodnoj egzistenciji i našoj budućnosti, kad se odlučuje, imamo li robovati dalje, ili postati slobodnim narodom u slobodnoj državi, pred cijelim svijetom odustali od svojih strančarskih sitničarja i složno, uzajamnim podupiranjem i nesebičnim radom manifestirali veliku ideju narodnoga ujedinjenja, kulturnog i političkog, svih Slovenaca, Hrvata i Srba.

I onda tek, kad svaki od svih naših velikih ljudi postane malenim čovjekom i nepoznatim članom velike organizacije i koncentracije svih narodnih sila, moći ćemo da smjelo, odlučno i ponosno kažemo: Propasti ne moramo, ne smijemo i ne ćemo!

* Helenska unija u Švicarskoj priopćuje odrješit prosvjed proti novoj grčkoj vladi, za koju piše novinstvo, da će biti ovih dana imenovana.

* Iz Finske. Izmedju Finske i središnjih je vlasti dozvoljeno izravno dopisivanje. U Kopenhagen su već prispjeli putnici sa putovnicama finske republike.

AUSTRO-UGARSKI RATNI IZVJESTAJ.

Beč, 5. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Primirje.

Talijansko bojište:

Bojna je djelatnost od vremena do vremena bila ograničena na topničku vatru.

Poglavica generalnog stožera.

NJEMAČKI RATNI IZVJESTAJ.

Berlin, 5. siječnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana javlja:

Zapadno bojište.

Na flandrijskoj fronti, istočno od Yperna, u pojedinim odsječcima između Scarpe i Somme, kao i u okolici Avencourta i St. Mihiela, razvile su se od vremena do vremena topničke borbe. Na ostaloj je fronti ostala topnička djelatnost ograničena na zapornu vatru. Istočno je od Bullecourta imao silan izvidaj potpun uspjeh i unio veći broj zarobljenih Engleza.

Istočno bojište

Ništa nova.

Macedonsko bojište:

Nikakovi bitni događaji.

Talijansko bojište:

Između Brente i Montella oživjela je prelazna topnička borba.

Prvi majstor glavnog sjela Ludendorff.

Mirovna pregovaranja.

gdje bi se pregovaranja morala nastaviti. — Trocki će sudjelovati na mirovnim pregovorima. — Zastupnik našeg vrh. vojnog vodstva već u Brestu Litovskom. — Bugarsko izaslanstvo.

Stockholm, 4. Zajedno sa predlogom, da se mirovni pregovori iz Brest-Litovskog prelože u neutralno koje mjesto u inozemstvu, povelu je petrogradska vlada izvide, ne bi li bilo moguće ustanoviti pregovore u Stockholmu. Jedan je od zastupnika boljševičke vlade stigao u Stockholm. No pokazalo se je, niti da ima ondje dostatno svratišta, niti su mogla biti podana dovoljna jamstva glede ops'be velikog broja ljudi. Nakon toga je otputovao zastupnik petrogradske vlade u Kopenhagen, ne bi li možda ondje našao povoljnih prilika. No i ondje su se pokazale ozbiljne poteškoće glede ostvarenja ruske osnove, o čemu je poslanik izvjestio svoju vladu u Petrogradu. No uza sve je to ruska vlada po svoj prilici pod engleskim utjecajem, stavila zahtjev, da se prelože mirovni pregovori. Sve da su središnje vlasti i pristale bile na taj zahtjev, nije poznato, gdje bi se pregovori uopće i mogli nastaviti.

Beč, 5. (D. u.) C. kr. brzojavno-dopisni ured javlja iz Brest-Litovskog: Na jučerašnji gospodnju Joffreu (predsjednik ruskog izaslanstva. Op. ur.) upravljeni odgovor izaslanstva vlasti četvornog sporazuma odgovorilo je rusko izaslanstvo brzojavno, da će ono obzirom na usliedili već dolazak izaslanstva četvornih vlasti u Brest-Litovsk dne 5. siječnja također onamo otputovati zajedno sa pučkim povjerenikom za izvanjske poslove, Trockijem.

Beč, 4. (D. u.) Ratni izvjestiteljski ured javlja: Zastupnik vrhovnog vojnog zapovjedništva kod mirovnih rasprava, finl. pl. Csicseric, stigao je danas opet u Brest-Litovsk.

Sofija, 3. (D. u.) Bug. brz. ured. Oda- slanstvo, kojemu je povjereni zadaća, da uredi pitanje izmjene ratnih zarobljenika i pitanje uspostave rusko-bugarskih odnošaja, otputovalo je večeras pod vodstvom Čaprasikova.

Berlin, 4. „Vossische Zeitung“ piše obzirom na prekinuće pregovora sa Rusijom: Koli u parlamentarnim krugovima, toli kod drugih zvaničnih poznavaca međunarodne politike vlada uvjerenje, da se pokušaj, kako bi se s Rusijom dospjelo do mira, još nipošto ne smije smatrati izjalovljenim. Glavni odbor državnog zbora imade sad ozbiljnu dužnost, e uzastojl oko toga, da ne bi političko vodstvo iznove izmaknulo iz ruku četvornog saveza, što bi imalo za posljedicu nesamo zavlačenje, nego u prvom redu načelno rasulo mira također i obzirom na njegovo trajanje. — „Berliner Tageblatt“ primjećuje: Za naredna će se dvadeset i četiri sata po svoj prilici pokazati, da li je sve to samo upadica, ili pako, da li Rusija konačno zabacuje mir, kod kojega se Litavci, Poljaci, Kuronska i dijelovi Livonske izlučuju iz ruske države i o svojoj daljnjoj sudbini sami odredjuju. Dade li se, kako se nadamo, sve ono, što se sad pokazuje u zaledju, mirnim putem urediti, to ćemo vidjeti, kako se i na istočju pojavljaju još mnoga neriješena, škodljiva pitanja. — „Deutsche Tageszeitung“ izjavlja, e postoji mogućnost, kako bi se rasprave sa Rusijom sa Njemačke strane stavile na novi, čvrsti i po narodnosti korisni temelj. Ruskoj se vladi mora konačno pokazati, da pobijedjeni ne može uslijivati pobjedniku svoje volje i svog mnijenja.

S druge bismo strane htjeli dati izražaja ne radi, nego zahtjevu, da mjerodavni faktori u Njemačkoj jednom za uvijek najizrazitije pribave važnost životnim interesima i ugledu carstva. — Kako piše „Lokalanzeiger“, stoji većina parlamentarnih zastupnika na stanovištu vlade i smatra, e se ne može dovesti u sklad sa dostojanstvom njemačkog carstva, da pristane na zahtjeve ruskih pregovaratelja. Na mjerodavnom mjestu prosudjuju upadicu u Brest-Litovsku mirno i hladno, kako se kraj povoljnog našeg vojničkog položaja i samo o sebi razumije. Naši su zastupnici češće naglašivali, da bismo mogli naići na poteškoće i da moramo biti pripravi na iznenadjenja. No te poteškoće i iznenadjenja ne nalaze nas nepripravne.

Berlin, 5. (D. u.) Prije sjednice glavnog odbora državnog sabora vijećalo se je o političkom položaju. Osim toga su državni podtajnik von dem Busche i kancelar riznice grof Roedern primili vodje stranaka. Malo poslije početka sjednice glavnog odbora podao je državni podtajnik von dem Busche sljedeću izjavu: Državni je kancelar jučer odbio insinaciju ruskog novinstva, da smo se na nepošten način htjeli ustegnuti obećanja, koje se tiče prava naroda na samoodredjenje. U priključku na ovu izjavu ustanovljujem po nalogu državnog kancelara sljedeće: Stanovište državnog kancelara pogledom na pravo naroda na samoodredjivanje ostaje nepromijenjeno, no ovo se stanovište ne smije tumačiti na način, kao da se je to desilo u interesu antante. U neutralnom novinstvu objavljeno prikazivanje, da su namre ruski odaslanici odbili njemački prijedlog od 28. prosinca kao prijedlog, o kome se ne može raspravljati, zaista ne odgovara činjenicama. Ruski su odaslanici doduše bili sporazumni sa od nas predloženim formuliranjem, ali su se izričito izjavili sporazumnima time, da se o tom formuliranju u odboru dalje vijeć, kako bi se došlo do sporazumka. Ugovorili smo sa ruskom delegacijom, da se dne 5. siječnja u Brest-Litovskom nastavi raspravljanje i o točkama, koje su ostale priljeporne. Našli su saveznici pod ovom okolnošću jednoglasno odbili ruski prijedlog, da se mijenja kraj raspravljanja. Medjutim nam je iz Brest-Litovskog prispjela ova brzojavka: „Dne 4. siječnja, u 10 sati na večer, došla je ovamo iz Petrograda brzojavka, koja u prijevodu glasi: „Na gospodnja načelnika četiri savezničkih država Premještenje je vijećanja odgovaralo postignutom stanju vijećanja. Obzirom na dolazak Vaše delegacije u prijašnji kraj za pregovaranja, otići će naša delegacija, zajedno sa pučkim povjerenikom za vanjske poslove, Trockijem, u Brest-Litovsk u osvjedočenju, da sporazumak pogledom na premještenje pregovora na neutralno tlo neće praviti nikakvih poteškoća. Ruska delegacija“. Medjutim se je u Brest-Litovskom na zadovoljiv način raspravljalo sa opunomoćenim zastupnicima Ukrajine. Vlada danas ne može da dade daljnjih činjeničnih saopćenja. Predsjednik je predložio, da se raspravljanje o političkoj strani pitanja odgodi, jer u sadašnjem momentu raspravljanje ne bi bilo podesno, dapače pogibeljno. Vodje obiju socijalnodemokratskih skupina su posredovali i istaknuli, da mora drž. sabor pred čitavim svijetom izjaviti, da sada kao i prije odbija znatna proširenja i naslija i ta, kao i odgovor državnog vodstva na papu, teži za pomirenjem i sporazumom među narodima. Odbor je velikom većinom zaključio, da se prekine političko raspravljanje te je započeo vijećanje o postupanju sa zarobljenicima i o izmjeni zarobljenika.

Iz Rusije.

Ustavodavna skupština imala se već sastati. — Seljački kongres za konstituantu. — Boljševici i Ukrajina.

Petrograd, 4. (D. u.) P. b. a. Obzirom na to, što još nije postignut dostatan broj zastupnika, kako bi ustavotvorna skupština mogla stvarati zaključke, pogotovo što velik broj deputiraca nije svoga mandata u propisanom obliku dokazao, nadalje obzirom na to, što je mnogo članova ustavotvorne skupštine, koji su u Petrograd bili doputovali opet otputovalo, jer se nije znalo točno za vrijeme sastanka ustavotvorne skupštine, i konačno obzirom na to, što se prema tečaju izbora dade većom ili manjom vjerojatnošću, zaključivati, da će iza božića biti postignut broj, dovoljan za stvaranje zaključaka, odredilo je vijeće pučkih povjerenika sastanak konstituante na dan 5. siječnja, kod česa bje uzeto, da je broj 400 dovoljan za stvaranje zaključaka.

Nikolajevsk, 3. (D. u.) Treći je seljački kongres stvorio zaključak, kojim pozdravlja ustavotvornu skupštinu, koja dolazi ususret nadama radničkih masa, te traži bezodvlačni saziv ustavotvorne skupštine u zakonitom roku. Vijeću su pučkih povjerenika poslani brzojavni pozdravi, u kojima se slavi borba proti proturevoluciji.

Petrograd, 4. (D. u.) Pošto su službeni zastupnici ukrajinske rade izjavili svoju spremnost, da se upuste u rasprave u svrhu sporazumka sa vijećem pučkih povjerenika, pošto nadalje rada priznaje proturevolucionarni značaj svojih stranačkih pristaša, i obzirom na činjenicu, što je vijeće pučkih povjerenika posvuda i apsolutno priznavalo pravo neovisnosti svih naroda, uključivo Ukrajinu, što to vijeće nadalje odobrava svaki pokušaj, da izbjegne ratu sa radom, smatra vijeće pučkih povjerenika poželjnim, da se upusti u dogovore sa radom glede pitanja, o kojima se radi. Vijeće pučkih povjerenika predlaže radi rasprave glede sporazumka i raznačuje u tu svrhu zaista zgodnim mjestom gradove Smolensk i Vitebsk.

* Česka Matica Školska obdržavala je nedavno svoju plenarnu skupštinu, u kojoj bje saopćeno, da je imalo društvo u godini 1916. prihoda 925.755 K, a rashoda 928.851 K. Zapiši i doprinosi iznosili su 748.982 K, zemaljska potpora 60.470 K. Društvo je uzdržavalo godine 1916. u 82 mjesta (58 u Češkoj, 13 u Moravskoj i 11 u Šleskoj) pučke škole, u Orlicama gimnaziju, a u Prahaticama osmorazrednu djevojačku školu. Broj je dječih zabavišta iznašao 72. Društvene je škole polazilo 10.624 djaka.

* Wilson Lloyd Georgeu. Reuter javlja iz Londona sa danom 4. siječnja: Lloyd George primio je ovu poruku od predsjednika Wilsona: Ja sam uvjeren, da sam tumač koji čuvstava i namjera naroda Udruženih država, toli i mojila vlastitih, kad eto Vama, a preko Vas vladi i narodu Velike Britanije šaljem poruku sklonosti i odluke, da uporabim svaku ruku i svako pripomoćno vrelo u Udruženim državama za zadaću i za dužnost, kako bi se izvojevao za svijet trajan i častan mir, koji se temelji na pravdom i časti, i koji zamjenjuje jednaki postupak narodima svijeta, koji velikim tili malenim. Vaša se vlastita poruka u ime engleskog ratnog kabineta visoko cijeni i nailazi kod nas na prijazan odjek.

* Iz Argentine. Agence Havas javlja iz Buenos Airesa: Rasprava glede nasada sjetve po alljrcima još nije dovršena, no napreduje povoljno. Španjolska i švicarska su vlada poduzele korake, da kupe u Argentini 400.000 odnosno 100.000 tona žita.

* Iz Francuske. Francuska je vlada zaključila, da uvoz kave na neko vrijeme obustavi, izuzevši one množine, koje se u ovaj čas nalaze na putu. Nadalje je zaključila vlada, da predu-sretne dizanjem cijena kavi, da zatvori kavino-tržište na trgovačkoj burzi u Le Havre.

Iz života najmanjeg slavenskog naroda.

Tri su se godine rata teško dotakle i skromne lužičke literature. Otiđe nekoliko dobrih radnika, nestade prijatelja. Listova je također djelomično nestalo, ili se smanjili i podlegli onome tlaku njemačkoga javnoga mnijenja. Kasno nam stiže 69. godišće jednoga znanstvenog lista lužičko-srpskog, „Časopisa Mačići Serbskeje“. U dvo-broj toga godišta napisao je poznati filolog i etnograf, prof. Arnošt Muka, članak o stogodišnjici rođenja Ivana Arnošta Smolerja, budioca, organizatora, novinara i sabirača narodnih tradicija kod lužičkih Srba. Smolerj, čovjek praktičan i pun poštovanja, dao je narodnim težnjama lužičkih Srba uvjete ekzistencije: Osnovao je Maticu srpsku (mjeseca travnja pr. godine minulo je 70 godina njenog javnog života) osnovao je njezin list, otvorio knjižaru, osnovao tiskaru i izdavao dobre knjige. Uspomeni tog muža klanja se i pjesma u istom „časopisu“, složena također od A. Muke. U istom broju govori profesor češkog sveučilišta Jan Kapras o povjesti Gornjih i Donjih Lužica u doba češkog gospodstva. Iz te se studije razabire, da su umrli u posljednje doba Srbima mnogi odani i iskreni domoljubi. Godine 1915. liječnik M. Pjtrauc, god. 1916. kanonik J. Heramann, župnici J. Renč, J. Golč. Godišće se to svršava izvadjama iz društvenih zapisnika. Jedini beletristički list cijelog plemena „Lužica“ bio je lanjske godine obustavljen upravo za to, jer je bio pravim glasilom srpskim. U zadnjem je broju bio svršen prevod i pjevanja Ilijade od M. Urbana. To je djelo ispit mladog literarnog jezika pred naj-klasičnijim djelom, te je u tom pogledu vrijedno, da čovjek pogleda na taj mladi slavenski literarni jezik, i djelo je usprkos nekoliko metričkih nedostataka prilično uspjelo. Kad je nestalo tog lista, mlada je produktivna literatura izgubila jedine svoje potpore. Iznimno, i to valjda prije-radi uzajamnosti konfesije, negoli radi književnosti ili slavenstva, otvorio je mladom piscu J. Novaku svoje stupce češki književni organ „Tyn“. Lužički Srbi nijesu nikada imali, a sada još manje, nekakvog dnevnika. Dosada izlaze dva politička tjednika, od kojih se jedan tiska „švabahom“ (goticom), to su „Serbske Now ny“, te ugledni latinicom štampani „Katolski Posol“ Svaki 14.

dana izlazi „Bramborski časnik“, jedine novine, koje su pisane doljno srpski. Vjerske interese evangelske zastupaju dva lista gornjo-srpska, i to tjednik „Pomhaj Boh!“ i mjesečnik „Nowi Missionski Posol“. Pripojimo li k tomu još dva kalendara, koji izlaze svake godine evanđeljskog „Predženaka“ i katoličkog „Krajana“, izbrojili smo sve ono što tiska sadašnja štampa naroda od sto i četrdeset tisuća duša, koji je osim toga književnim jezikom, političkim granicama i vjerom rascijepkan. A ipak je za tako mali narod literatura nešto od najveće važnosti, pogotovo pak i s tog razloga, jer taj narod ima sve u crkvi, a ništa u školi, gdje se osim službenog njemačkog jezika ne uči materinski jezik u pisanu, nego jedino onako kako se govori. Shvaćamo dobro riječi s kojima je zaključila redakcija „Lužica“ vijest, da se list mora obustaviti: „Ton Kujez (Bog) wobradž (podijeli) nam borzy tak horco žadany mjer a lijepe a plodniše časi za naše serbske pismowstwo“. Ljepših vremena i lepših uvjeta za razvitak narodne individualnosti zaslužuje si sigurno u budućoj pravednijoj periodu svjetske povijesti — i najmanji slavenski narod. „Venkov“.

Političke vijesti.

Vjerujemo!

Nije samo oduševljenje, koje jača našu vjeru u našu budućnost, ne radi se u našem slučaju o „credo, quia est absurdum“, već je naša vjera osnovana na neisprosnim razvojem poretku u svijetu, koji vodi do postojanog širenja ljudskih prava, a ne do ograničenja na uvijek malobrojnije krugove. Poslije apsolutizma doživjeli smo građansku, buržoasku vladu, od plemstva je prešla vlast u ruke građana, što je već značilo znatan napredak u demokratskom smjeru. I u Junkerskoj Prusiji provadljaju se demokratske reforme, sam pruski kralj i njemački car uvidio je (potrebu) novo-orijentacije. Danas se nigdje ne smatra radničke stranke kao protudržavne. Vidjeli smo dapače, kako se je kušalo pomoću socijalističkih vodja skloniti vodeće krugove zaraćenih država na mir. I to je nov znatan napredak na putu k demokraciji. Demokracizacija mora dovesti do jugoslavenske slobode, kao što se je oslobodio već ukrajinski narod. Slobodna Ukrajina ne znači međutim oslabljenje Rusije. Rusija će slobodom Malorusa postati jačom, pošto će se povećati broj njezinih radnika za sveopću dobrobit. Tako će i slobodna Jugoslavija biti od velike koristi za onoga, koji će si steći njezino prijateljstvo. Naš svibanjski program koji traži federalizaciju Austrije, težil za ostvarenjem nove, jače i zdravije monarhije; on hoće, da se drevna država Hapsburgovaca preobradi u modernu naprednu zemlju, koja daje svim narodima mogućnost slobodnog kulturnog i gospodarskog razvoja. Hoćemo da nestane zapostavljanja i tlačenja pojedinih naroda, da ovi mogu razviti sva svoja bogata prosvjetna svojstva, hoćemo, da svrši sistem gospodarskog protežiranja, da mogu svi narodi i sve zemlje u državi doprinijeti nešto k općem gospodarskom blagostanju. Sa sadašnjim se reakcionarnim vladalačkim metodama ovo ne da postići. Ne smijemo pregledati ni činjenicu, da vlada nema napram narodu ono jako stanovište, koje je imala prije rata. Država se je zadužila na gotovo neoporavljiv način. Da li je moguće nastaviti politiku gospodarskog upropašćivanja, koju su Beč i Pešta vodili proti Hrvatskoj, Dalmaciji, Bosni i Hercegovini, Galiciji i Istri? Uslijed protudemokratskog je kurza po prirodi bogata Galicija od vjeka pasivna, propada Dalmacija, koja bi državi mogla otvarati nove vire dohodaka, ostaju neiskorišćena prirodna bogatstva Bosne i Hercegovine. Kako ćemo nadoknaditi gubitke, koje smo pretrpjeli u ratu, budemo li gospodarskim šikanama tjerati milijune naših najboljih radnih sila u Ameriku. U godinama 1902.—1911. iselilo se iz Ugarske 1 i pol milijuna ljudi, a vratilo se samo pol milijuna, što je novi dokaz za žalosne prilike, koje vladaju u zemljama krune sv. Stjepana. Tisza, Wekerle, Apponyi i kako se svi ovi žentlmeni zovu, hvastaju se rodoljubljem i nabacivaju se blatom na one narode, koji više ne će da služe protudržavnom i protunarodnom sistemu. Politika ugarske oligarhije i politika njemačkih centralista dovela je monarhiju ratom u teško gospodarsko stanje, i dovest će ju u propast, bude li se nastavila. Zar ćemo gledati skrštenih ruku, kako se uništava temelje države, možemo li dopuštati egoističko zloupravljanje državom, kojoj s toga prijete rasulo? Da li je velezidajnički zaprijetiti se onim mogućnicima, koji se protive duhu vremena, koji teže za uspostavljanjem sr-dnjovjekovnih prilika u državi, koji začepjavaju vrela bogatstva, mjesto da bi ih otvarali, koji tjeraju najbolje sile u inozemstvo, mjesto da ih privežu svim sredstvima uz zemlju, koji natražnjaštvom prijete opstanku države. Zaključeno je, da bi se pojedinci mogli oprijetiti mogućoj struji demokracije, koja će doskora postati olujom. Mi pozdravljamo tu oluju, jer će pročistiti zagušljiv vazduh, u kojem danas živimo.

Mi vjerujemo u naše ideale, pošto vjerujemo u opći napredak svijeta i čovječanstva, a taj znači za nas slobodu i sreću. Čim prije pobijedi novovjekli duh u monarkiji, tim bolje za nju; ali pobijedit će svakako i država će preboljeti reakcionarne krize nalike na vlade Seidler i Wekerle.

Domace vijesti.

Služba Božija za pravoslavne. Prvi dan Božića, dne 7. jan. i na sv. Stevana, dne 9. jan. biće sv. Liturgija u Poli pre podne u 8 sati u crkvi sv. o. Nikolaja, drugi dan Božića, dne 8. jan. biće sv. Liturgija u 9 sati pre podne u Peroju.

Iz aprovlzacije. U ponedjeljak počeo će se da dijeli krumpir, koji je određen za arsenalske radnike. Kroz cijeli tjedan prodavat će se u skladištu u Radeckovoj ulici, i može se ga podignuti po 12 kg. po osobi.

Razredna lutrija. Sutra, ponedjeljak, jest zadnji dan za podignuće srećaka 2. razreda 9. razredne državne lutrije. Posljednici srećaka 1. razreda, koji su iste kupili kod tvrtke Jos. Krmpotić, mogu dignuti srećke 2. razreda do sutra večer 6 sati.

Prodaja ribe. U slučaju, da prisprije riba prodavat će se ona danas. Pravo kupovati ribu imadu danas vlasnici živežnih karata počevši od broja 6301.

Milodari za našu srednju školu u Pull. Položeno je preko naše uprave, za našu srednju školu u Pull, sljedeći doprinosi: Sakupljeno po našim uzornim gospodjicama Mandi Vojnić Jakovljević, Foški Boljun Ivanovoj uz pomoć dječaka Josipa Jelčića Meničeva i Ivana Grbinčeva u našem malom mjestancu Ližnjanu K 242:20 Darovaše: po K 10:—: Manda Vojnić, Foška Boljun, Jure Vojnić, Ivan Vojnić unuk Marlinov; po K 6:—: Antun Sebell od Frane; po K 5:—: Stana Perković, dr. Stjepan Bohnič, Ivan Mirin, Petar Blit, zastv. Martin Fedel; po K 4:—: Dinko Mavrović, Antun Grbin Blažev, Ivan Grbinč, Marija Benasić, Ivan Mikaljević, Antun Jelčić, Orgo Mohorčić, Petar Baslacho, Ivo Jelčić, Lucn Mohorić žena Orge; po K 3:—: Marta Vojnić; Antun Fedel, Josip Sebd od Josipa, Josip Defranceschi, Josip Perković od Josipa, Antun Boljun od Josipa, Foška Mizdarić, Ana Vojnić žena od Mate; po K 2:—: Ivan Grbinč, Josip Jelčić, Jakov Vodinelc, Ivan

Vojnić, Josip Ravnić, Antun Ravnić, Josip Fedel pk. Antuna, Veronika Ravnić, Nježa Ruman, Ivan Vojnić od Jakova, Ivan Grbin Marlinov, Mikula Ruman, Ivan Grbin Blažov, Antun Grbin Vidović, Mate Premate, Mate Sebdic, Matej Sebdelic od Mate, Luka Vojnić, Antun Milošević od Martina, Antun Jukopila od Antuna, Ivan Grbin Vidović, Luka Milošević, Tome Šeldić, Jakov Vojnić, Ivan Maretić, Ivan Jelčić, Marija Jelčić, Dinko Jelčić, Jakov Bubić, Josip Balde, Luca Grbin žena Martina, Antun Bubić, Antun Jukopila, Anica Grbin, Jelica Boljun, Petar Žirojević, Vaso Vargara, Ostoja Knežević, Nedjelko Peić, Ruman Marija; po K 1:—: Mate Vojnić, Marija Dorić žena Ivanova, Kaka Mizdarić, Kata Jukopila, Stana Boljun, Ivan Baloh, Frane Kosić, I. Boljun, Ivan Mravlja, Ivan Milošević, Martin Milošević, Antun Milošević, Luka Kirac, Feldičbeg Alah Imre, Antonija Skličić, Mičela Maretić, Marija Maretić; ispod K 1:—: Josip Vojnić, Foška Ruman, Marija Mohorić, Franica Perković, Anica Vojnić, Martin Vojnić, Anica Vojnić od Jure. —

Dalje su položeni u istu svrhu preko uprave našeg lista sljedeći doprinosi: Sakupljeno po gosp. državnom sprovodniku Antunu Radoloviću, u veselom društvu kod gospodje Amalije Brda u ulici della Valle, K 98:—: Darovaše: po K 10:—: Antun Radolović, Josip Berda, Antun Cellé; po K 5:—: Antun Prodan, J. Obersnel; po K 4:—: Josip Roža, G. Corazza, Karcis, Antun Smrek; po K 2:—: Josip Grekelić, Ljud. Srdoč, L. Krizanc, Milko Tomasić, Frene Tencić, Jakob Sosl, Paul Zernil, Josip Rovis, Mate Perković, Weber, Ramoves, Zupan, Sibenik, Ante Batel, Josip Prša, Antun Mekar, Ivan Mekar; po K 1:—: Josip Srdoč, Frane Kersunc, Ivan Kos, Schinkel, Schaubach, Olenik, Alojis Zajc, Franjo Wecham.

Za jednu učinjenu radnju, sa strane uprave našeg lista, polaže gosp. Franjo Anestari K 10:—, — Ukupno K 108:—; zadnji iskaz K 36.957:27; sveukupno K 37.065:27. Živjeli plemeniti darovatelji! Naprijed za našu srednju školu u Pull!

Sjetite se udovica i siročadi palih vojnika!

Potpisivanje ratnog zajma, skopčanog sa osjeganjem, traje i još dalje.

Veoma važno za one, koji imadu gotovog novca.

Tko sad plati na jedan put K 687.60 dobiti će nakon devet godina, t. j. godine 1926. K 1000 u gotovom novcu.

Umre li prije, dobit će njegovi nasljednici jednu državnu zadužnicu u vrijednosti od 1900 kruna, za koju će godine 1926. dobit u gotovom novcu K 1000. Vrh toga vratit će im se od plaćenih K 687.60

na koncu prve godine osiguranja	K 615.53,
„ „ treće „ „	„ „ 482.36,
„ „ pete „ „	„ „ 336.25,
„ „ sedme „ „	„ „ 175.92.

Tko nema dostatno gotovog novca, može plaćati na godinu K 90, polugodišnje K 45.90, četvrtgodišnje K 23.40 ili mjesečno K 7.95.

Prijave primaju:

C. k. austrijska vojnička zaklada za udovice i siročad. Vodja kotarske poslovaonice u Pazinu JOSIP MALJAVAC.

Suradnici: ROŽA JOSIP, c. k. profesor u Pazinu; BOLONIĆ PETAR, nadučitelj u Sv. Petru u šumi; LUKEŽ DRAGUTIN, nadučitelj u Tinjanu; BUTKOVIC NIKO, opć. tajnik u Žminju; TOMASIĆ LOVRO, nadučitelj u Cerovlju; VRABEC IVAN, župnik u Zamasku; BAČIĆ JOSIP, nadučitelj u Vranju; SIRONIĆ METOD, nadučitelj u Velikoj Učci i LEOPOLD STIHOVIĆ, nadučitelj u Lindaru.

